

TAKVÂ, HAYÂ VE AMEL-İ SÂLİH*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytânir-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-âlemîne hamden kesîren tayyiben mübâreken fîhi alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Hamden kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîne ve tâci ruûsinâ ve tabîbi kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ...

Emma ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsü kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetün bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n- nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

يَا عُمَانُ أَلَا أَبَشْرُكَ هَذَا جِبْرِيلُ يُخْبِرُنِي عَنِ اللَّهِ
مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَعْطِسُ ثَلَاثَ عَطَسَاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ إِلَّا
كَانَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِهِ ثَابِتًا

(الحكيم عن أنس)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE. 498/6 (*Yâ osmanü, elâ übeşşiruke! Hâzâ cibrîlü yuhbirunî ani'llâhi: M âmin mü'minin ya'tısü selâse atasâtin mütevâliyâtin, illâ kâne'l-îmânü fî kalbihî sâbiten*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ikrâmı, ihsânı dünya ve ahirette üzerinize olsun... Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri iki cihanın saadetine cümlelerinizi nâil eylesin... Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce, Peygamber SAS Hazretleri'ne bağlılığımızın, ümmetliğimizin, sevgimizin, saygımızın naçizane bir nişanesi olsun diye, rûh-i pâkine hediye edelim diye; onun cümle âlinin, ashâbının, etbânının ve ahbâbının ruhlarına hediye olsun diye; ve sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in müşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin ruhlarına;

Okuduğumuz eseri cem ve te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Hocamız'ın ruhuna; kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zâhid Kotku ibn-i İbrâhim el-Bursevî Hocamız'ın ruhuna; bu hadisleri nakil ve rivayet eylemiş alimlerin, ravîlerin ve müelliflerin ruhlarına;

Bu beldeleri canlarını mallarını ortaya koyarak cihad edip, Allah yolunda fedakârca çalışıp çabalayarak fethetmiş ve bize emanet bırakmış Fatih ecdâdımızın, Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve askerlerinin ve sâir şehidlerin, gazilerin ruhlarına;

Cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ve hâssaten içinde toplandığımız şu caminin bânisi İskender Paşa'nın ve bu camiyi tekrar tekrar tamir, tecdit ve tevsi eylemiş olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şu meclise gelip cem olmuş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebvî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs- ı şerîf okuyalım, öyle başlayalım! Buyurun:

.....

a. Üç Defa Hapşirmek İman Alâmeti

Hakîm-i Tirmizî'nin Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Hazretleri –Allah şefaatine nail eylesin– Hz. Osman RA'a hitaben buyurmuşlar ki:¹

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.26, no:6078; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirül-Usûl*, c.III, s.6; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s165, no:25550; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IX, s.302, no:26090.

يَا عُمَانُ أَلَا أَبَشِّرُكَ هَذَا جِبْرِيلُ يُخْبِرُنِي عَنِ اللَّهِ
مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يَعْطِسُ ثَلَاثَ عَطَسَاتٍ مُتَوَالِيَاتٍ إِلَّا
كَانَ الْإِيمَانُ فِي قَلْبِهِ ثَابِتًا

(الحكيم عن أنس)

RE. 498/6 (*Yâ osmanü, elâ übeşşiruke! Hâzâ cibrîlü yuhbirunî ani'llâhi: Mâ min mü'minin ya'tısü selâse atasâtin mütevâliyâtin, illâ kâne'l-îmânü fî kalbihî sâbiten*)

(*Yâ osman*) “Ey Osman! (*Elâ übeşşiruke*) “Dikkat et, müteyakkız ol, gözünü aç, âgâh ol, mütenebbih ol ki seni müjdeliyorum! Müjde sana!”

Elâ edatı Arapça’da ikaz, irşad için söylenen bir edattır. Yani bizim, “Şşşt, hey, bana bak!” dediğimiz zaman, nasıl “Şşşt” sözü, “Hey!” sözü bir ikaz alameti oluyorsa, onun gibi bir mânâya geliyor. (*Elâ übeşşiruke*) “Dikkat et, bak, bana iyi kulak ver; seni müjdeliyorum!” demiş. Peygamber Efendimiz, Hz. Osman Efendimiz’e...

Peygamber SAS Efendimiz, peygamberliği dolayısıyla Cebrail AS’ı görüyor. Peygamber Efendimiz, Hz. Osman’a diyor ki:

(*Hâzâ cibrîlü*) “İşte bak, Cebrail AS burada... (*Yuhbirunî*) İşte bu Cebrail AS bana haber veriyor ki... (*Ani'llâh*) Allah’tan haber getirip bildiriyor, bana haber veriyor ki: (*Mâ min mü'minin*) Hiçbir mü’min yoktur ki... (*Yağtisu*) veya (*yağtasu*) oluyor; iki bâbdan da geliyor.

(*Selâse atasâtin*) “Üç defa hapşırırsa... Hiçbir mü'min yoktur ki, peş peşe üç defa hapşırırsa, (*illâ kâne'l-îmânü fî kalbihî sâbiten*) iman onun kalbine iyice yerleşir.”

Hapşırmak, içimizden birden patlayıp gelen bir hadise... Bir de esnemek var. Hapşırmanın dimağı hafiflettiği, Allah'ın rahmetinden bir rahmet olduğu, ihsan olduğu, ruhu safâlandırdığı, hisleri kuvvetlendirdiği söyleniyor. Hakikaten, insan hapşırıldığı zaman şöyle bir irkilip kendine geliyor. Yani kendine gelme, uyanıklık alâmeti oluyor. Şerhte de Hocamız *takviyetü'l-havâs* demiş. Yâni hislerin, duyguların kuvvetlenmesinin sembolü, alâmeti oluyor. Bu bakımdan hapşırmak makbul görülmüş, makbul bulunmuş, makbul olduğu bildirilmiş.

Esnemek de insanın gevşeme alâmeti, uyku isteme alâmeti, dikkatinin dağılma alameti. O da şeytandan; makbul bir şey değil...

Birisi uyanıklık alâmeti; insan hapşırды mı, uyuyorsa bile uyanır. Ötekisi uyumaya meyil alâmeti olduğundan; birisi makbul, ötekisi makbul değil...

İnsan peşpeşe üç defa hapşırırsa, o hapşırma imanın kalbe yerleşmesinin, kalpte sabit olmasının bir sebebi oluyor. Mümin kul için imanın kuvvetlenmesi oluyor. Çünkü teyakkuz haline geliyor; gafletten kurtulmuş, şeytanın kendisine oynadığı oyunlardan sıyrılmış oluyor.

Bazı şeylerin sırlarını inceliklerini, derinliklerini anlayamayabiliriz. Hepsini anlamamız mümkün

olmuyor. Kısaca şerhlerden de bahsederek, şerhlerdeki bilgileri de görerek, göstererek bir şeyler izah ediyoruz, anlatıyoruz. Hapşırma ile esneme arasında böyle bir fark var. Hapşırma iyi bir şey oluyor, esneme olmuyor diye bir bilgi olarak öğrenmiş olduk. Bu meselenin mânevî tarafı böyleymiş; böylece öğrendik.

b. Hz. Osman'ın Halifeliği Bırakmaması

Bu hadîs-i şerîf; Tirmizî'de, Taberanî'de, Müstedrek'te, Ahmed ibn-i Hanbel'de, İbn-i Mâce'de var. Zeyd ibn-i Erkam RA'dan rivayet edilmiştir. Peygamber SAS Efendimiz Hz. Osman-ı Zinnûreyn RA'a buyurmuş ki:²

يَا عُمَانُ إِنَّ اللَّهَ مُقَمِّصُكَ قَمِيصًا فَإِنْ أَرَادَكَ
الْمُنَافِقُونَ عَلَى خَلْعِهِ فَلَا تَخْلَعُهُ حَتَّى تَلْقَانِي

(حم. ت. ه. ك. عن عائشة)

RE. 498/7 (*Yâ usmânu, inna'llâhe mukammisüke kâmişan, fein erâdeke'l-münâfiküne alâ hal'ihî, felâ tahla'hu hattâ telkânî!*)

² İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.124, no:109; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI,s.75, no:24510; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.171, no:2833; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.III, s.180, no:980; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.282; Ahmed ibn-i Hanbel, *Fadâilü's-Sahâbe*, c.I, s.500, no:815; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.335, no:8943; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.597, no:32870; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.305, no:26097.

(*Yâ usmânu*) “Ey Osman, (*inna’llâhe mukmisüke kâmişan*) Allah CC sana bir gömlek giydirecek; (*fein erâdeke’l-münâfikûne alâ hal’ihî*) münâfıklar o gömleği senden çıkartmak isteyecekler. (*Felâ tahla’hu hattâ telkânî*) Sakın o gömleği bana kavuşuncaya kadar çıkartma!”

Bu hadîs-i şerîf, gizli remizli bir hadîs-i şerîf. Ama Hocamız Rh.A, Gümüşhaneli Hazretleri, altına bir hadîs-i şerîf daha denk getirmiş, rivayet etmiş. Onu da yazmış, diyor ki:³

يَا عُثْمَانُ إِنَّكَ سَتُوتِي الْخِلَافَةَ مِنْ بَعْدِي
وَسَيُرِيدُكَ الْمُنَافِقُونَ عَلَى خَلْعِهَا فَلَا تَخْلَعْهَا وَ
صُمْ فِي ذَلِكَ الْيَوْمِ تَفْطِرُ عِنْدِي

(عد. عن أنس)

RE. 498/8 (*Yâ usmân, inneke setü’tiye’l-hilâfete min ba’dî, ve seyürîdüke’l-münâfikûne alâ hâl’ihâ, felâ tahla’hâ, ve sum fî zâlike’l-yevm, tuftır indî.*)

Bu hadîs-i şerîf Enes RA’dan. Birinci hadîs-i şerîf; müteşâbih mâna olan, remizli olan hadîs-i şerîf. İkinci hadîs-i şerîf de başka bir kanaldan rivayet edilip gelmiş olan hadîs-i şerîf. İlk hadis-şerif hakkında bize açıklayıcı bir bilgi getiriyor.

³ İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.III, s.27; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.597, no:32868; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.306, no:26100.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

(*Yâ usmân, inneke setü'tiye'l-hilâfete min ba'dî*) “Ey Osman, Allah muhakkak ki sana benden sonra halifelik verecek. Hilafeti verecek sana... (*Ve seyürîdüke'l-münafikûne alâ hâl'ihâ*) Münafıklar da o hilafeti senden çekip almak isteyecekler. Seni hilafetten düşürmek isteyecekler. Sana âsî olacaklar, karşıçıkacaklar, seni devirmeye kalkışacaklar.”

(*Felâ tahla'hâ*) “Sen o münafıkların lafına bakarak, o hilafetten vazgeçme! (*Ve sum fî-zâlike yevm*) Onların başına üşüştükləri o günde oruç tut! (*Tuftır indî*) Yanımda iftar edersin. İftarı benim yanımda yaparsın.”

Bu iki hadîs-i şerîfi beraberce inceleyecek olursak, birinci hadîs- i şerîf; hadis kitaplarının en kuvvetlileri olan *Sıhah-ı Sitte* içinde rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîftir. İkinci hadîs-i şerîf de oradaki mânayı biraz genişletiyor. Peygamber Efendimiz, kendisinden sonra Hz. Osman'a halifelik verileceğini bildiriyor.

“—Bilemez mi?”

Bilir. Allah bildirince bilir. Âciz nâçiz, günahkâr kusurlu kullar olarak bizler dahi, bazen bazı şeyleri Allah rüyada gösterince biliyoruz. Yani bilinebiliyor; insan bazı şeyleri aynen görüyor ve yahut remizli olarak rüyada görüyor, ertesi gün oluyor. Hatta o rüyayı gördükten sonra etrafındakilerle konuşuyor, “Şöyle olacak bak!” diyor, şıp şöyle oluyor.

Rüya, mâneviyat tarafından çeşitli şekilde haberlerin ve istikbale ait bazı bilgilerin ulaşması için bir yoldur. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri insanın ruhuna, her şeyine hakim, her şeyine sahip. Oradan, o mâneviyat âleminden bir işaret ihsan edebiliyor. Ama her rüya ille çıkacak manasında değildir. Sonra herkes gördüğü rüyanın manasını da doğru anlayamaz, anlamayabilir. Hatalı olabilir.

Ama rüyada bir takım esrarengiz, istikbale ait bilgilerin gösterilebileceğinin misalini Kur'ân-ı Kerîm'de bile buluyoruz.

Nitekim Yusuf AS, daha küçücük iken, pırıl pırıl simasıyla herkesin gözünü kamaştıran bir mübarek kişicik iken diyor ki:

“—Ey babacığım, —babası Peygamber Ya'kup AS—uykumda on bir tane yıldız gördüm. Ayı ve güneşi gördüm. Bana secde ediyorlardı.” Ya'kub AS, izahat vermiyor. O, Peygamber; Yusuf AS, da ileride Peygamber olacak. Yavru, küçük ama o da pırıl pırıl bir insan. Yakup AS bilgi vermiyor, sadece diyor ki:

“—Yavrucuğum, bu rüyanı öteki kardeşlerine anlatma! Sonra sana bir oyun ederler. Bir hile yaparlar sana Yusuf'um, sakın ötekilere anlatma!” diyor.

Yusuf AS'ın kıssasını Kur'ân-ı Kerîm'de, Yusuf Sûresi'nde okuyoruz. Yusuf AS ne maceralar geçirmiş; kardeşleri onu kıskanmışlar, bazı oyunlar etmişler. Ya'kub AS'ın peygamberlik nuruyla görüp ihbar ettiği gibi, nice hadiseler başından geçmiş; köle olmuş, satılmış, Mısır'da satın alınmış, saraylara dahil olmuş, zindanlara girmiş, çıkmış.

Onun için bazı kimseler zindanlara, “*Medrese-i Yusûfiyye*” diyor. Zindanlara girmiş çıkmış ama, ondan sonra masum olduğu, mübarek olduğu, simasının güzelliği kadar da kalbinin güzel olduğu anlaşılınca Mısır’a sultan olmuş. Zindandan çıkmış; *Hazâinü’l-ard*, o zaman tabiri caizse Tarım Bakanı olmuş. Tarım ve ziraat işlerine bakan yüksek bir şahsiyet olmuş.

Demek ki sonra da kıtlık olmuş. Kendisinin, kardeşlerinin yaşadığı diyâr-ı Ken’an’dan kardeşleri gelmişler. Kıtlık olduğu için kendisinden buğday istemişler, kendilerine de bir miktar verilsin diye yiyecek istemişler. Orada da uzun uzun maceralar, hikmetler var. Arkasından kendi kardeşlerini ve ana-babasını diyâr-ı Ken’an’dan vazife gördüğü Mısır’a; imkanları bol sarayına, köşküne davet ediyor. Geliyorlar. Artık onun maiyetinde, orada mutlu bir yaşam olacak. O zamanın hürmet usulüne göre tabi kardeşler mahcup. Çünkü Yusuf AS’a ne oyunlar ettiler. Yusuf AS da onlara ne cevap verdi?

لَا تَثْرِيْبَ عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللهُ لَكُمْ وَهُوَ اَرْحَمُ

الرَّاحِمِيْنَ

(يوسف: ٩٢)

(*Lâ tesribe aleykümü’l-yevm*) “Bugün sizi kınamak yok, başa kakıp da sizi tenkit edecek değilim; (*yağfiru’llàhu leküm*) Allah sizi affetsin! (*Ve hüve erhamü’r-râhimîn*) O, merhametlilerin en merhametlisidir.” (Yusuf, 12/92) diye bağışladı.

Onlar kötülük yaptılar, Yusuf AS iyilik yaptı. “Allah sizi mağfiret eylesin.” dedi, “İnşallah afv u mağfiret eder.” dedi; hayır dua etti. Geldiler, mahcub oldular. Önünde hürmeten secde ettiler. O zamanın usulünde, o beldenin usulünde secde etmek varmış. Bizde yok. İnsanın insana secde etmesi yok.

Peygamber SAS Hazretleri bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:

“—Kişi kişiye secde etmez, bizde secde etmek yok. Ama bir kimsenin başka birisine secde etmesine Allah tarafından müsaade edilmiş olsaydı, kadınların kocalarına secde etmelerini söylerdim. ‘Hanımlar beylerine secde etsinler.’ diye söylerdim. Yok; ama hürmeti göstermek için böyle tavsiye ederdim.” demiş.

Bu neyi gösteriyor? Hanımlarımızın beylerimize saygılı olması gerektiğini, ilâhî bir vazife yapma düşüncesi ve şuuru ile evin hanımlığını yapması gerektiğini gösteriyor.

Beylerin de hanımlarına, “Bu yuvadan sevap hasıl olacak, nice hayırlar hasıl olacak!” diye müşfik, adaletli davranması, hayrı temin etmesi gerekiyor. Helâlinden rızık getirmesi, onları maddî- manevî her türlü sıkıntıdan koruması gerekiyor. O da onlara karşı, sanki Allahın vazifelendirilmiş bir hizmetçisi... Evin efendisi; ama aslında hizmetçi; onları korumak, onlara hizmet etmek için... İslâm, insanlara böyle karşılıklı güzel vazifeler yüklemiş.

Yusuf AS'ın önünde 11 kardeş secde ettiler. Anası babası da secde etti. O zaman Yusuf AS dedi ki:

وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا
رَبِّي حَقًّا

(يوسف: 100)

(*Ve kàle yâ ebeti hâzâ te'vîlü'r-rü'yâye min kablü kad cealehâ rabbî hakkà*) “Ey babacığım, görüyor musun? Bu, sana seneler öncesi anlatmış olduğum rüyanın çıkmasıdır. Bak rüyam çıktı, Rabbim onu tahakkuk ettirdi.” dedi. (Yusuf, 12/100)

11 tane yıldız, kardeşleri; Peygamber kardeşi. Sonunda ona iman ettiler, hürmet gösterdiler; tabii yıldız gibiler... Ötekisi, peygamber annesi... Babası da hem peygamber, hem peygamber babası... Tabi o baba güneş gibi, anne ay gibi oluyor, kardeşler yıldızlar gibi oluyorlar. Yani güneşlere tabi yıldızlar gibi oluyor. Öylece rüyanın tahakkuk ettiğini, “Rabbim onu tahakkuk ettirdi.” diye bildiriyor.

Peygamber SAS Hazretleri'nin gördüğü rüyaların da sonunda tahakkuk ettiğini Kur'ân-ı Kerîm bildiriyor. O halde rüya denilen olayın ileriye dönük birtakım hadiselerden insanlara haber verme yolu olduğunu Kur'ân-ı Kerîm gösteriyor, hadîs-i şerîfler de gösteriyor. O halde olabilir bu.

Rüya yoluyla insan görebilir. Peygamber olmasa da sâlih bir kimse olsa da görebilir. Ve görülüyor. Meselâ, insan imtihanda kendisine ne soru çıkacağını görebiliyor. Yarın imtihanda şu soru çıkacak diye görebiliyor. Yani muhakkak görecektir diye bir şey yok. Allah gösterirse görebiliyor ve göstermiş olduğu kimseler var. Bazı kimseler istikbale ait şeyler bilebiliyor da, insanların en şerefli, en yükseği, en ediplisi, en güzeli olan Peygamber SAS Efendimiz, Allah'ın bildirmesiyle istikbale ait bazı şeyleri bilmez mi?

Bilir, amennâ ve saddaknâ... Her sözü haktır. Münafıklar, müşrikler koştura koştura Ebû Bekir es-Sıddîk'in önüne geldiler, önüne dikildiler;

“—Gördün mü senin arkadaşının yaptığı?”

“—Ne yapmış?”

“—Bak bu gece Mirac'a çıktığını söylüyor, gökleri dolaşmış güya...”

“—O böyle dedi mi? O dediyse, doğrudur, çıkmıştır.” dedi.

Ebû Bekir es-Sıddîk ne diyor? İlk önce acaba müşrikler oyun mu ediyor diye;

“—O öyle söyledi mi?” dedi.

“—Söyledi.” dediler.

“—Haa, o söylediyse doğrudur. Çünkü o yalan söylemez!” dedi.

Hizmeti Osman'ın halife olacağını bildi mi? Bilebilir mi?

Allah bildirmişse bilir. Allah-u Teâlâ Hazretleri ileride olacak hadiseyi Yusuf AS'a göstermiş de, Peygamber Efendimiz'e niye göstermesin? Aklen caiz, Kur'ânen caiz, şer'an caiz, hadis cihetiyle caiz. Olur, gösterebilir.

“—Bu, ilme, mantığa aykırı mı?”

Değil. Çünkü bu, olay, vakıa. Rivayet değil. Yani zaten sen veya ben bu akşam rüya görüp de ertesi günü olacağını görebiliyorsak ilim buna ne der?

“—Kabul ettim.” der; başka bir şey diyemez. Başka bir şey derse, “Heyt! Sen ilim değilsin, gözlerin kapalı, bir şeyden haberin yok.” deriz. İstikbale ait bazı şeyler olabiliyor. Hz. Osman'a da bildirilmiş:

“—Sen benden sonra halife olacaksın, münafıklar da senin karşına çıkacaklar. Seni devirmeye çalışacaklar.”

Öyle oldu mu? Oldu.

Hız. Osman Efendimiz'i devirmeye kalkıştılar. Hanesini sardılar. Kur'ân-ı Kerîm okuyorken içeriye girdiler. Bir tanesi mübarek sakalına yapıştı, elinde silah. Hız. Osman Efendimiz Kur'ân-ı Kerîm okuyor. Yapışan kimseye şöyle göz ucuyla baktı.

“—Evlâdım, baban seni bu haldeyken görseydi çok üzülürdü.” dedi.

Mübarek bir kimsenin bir oğlu; kızmış, sinirlenmiş, aldanmış. Mübarek bir insana düşmanlık yapıyor; sakalına yapışmış kesecek. O da sakin. Neden sakin? Hız. Osman niye sakin? Âsîler

onun konağının, hilâfet evinin etrafını sardığı zaman, ellerinde kılıçlar içeriye doluşurken Kur'ân'ı Kerîm okuyordu, sakindi. Niye?

Cevabı hadîs-i şerîfte. Peygamber Efendimiz SAS ne diyor?

“—O gün oruç tut, yâ Osman, akşama iftarı benim yanımda yaparsın!”

Hız. Osman Efendimiz şehid edildi, o gün oruç-luydu. Akşam Peygamber Efendimiz'in huzuru-na, cennete gitti. Aşere-i Mübeşşere'den; gayet âşikâr bir şekilde. Onu öldürenler dertlerine yansınlar. O şehid oldu; cennete gitti, Peygam-ber Efendimiz'in yanına geldi. Onu öldürenler dertlerine yansınlar.

Buradan bize ne ders çıkar?

Kızgın kalabalıkları bazı münafıklar kışkırtır da iyi insanların aleyhine döndürtebilir. Sizler de beşer olduğunuza göre size bir haber geldiği zaman haberi kontrol edin. Bir insanın aleyhinde size bir şey söylendiği zaman onu tahkik edin, hemen kızmayın, hemen aleyhine dönmeyin; konuşun. Bir de onu dinleyin, hiç olmazsa...

“—İki-üç hafta önce filanca kişiler şöyle ters bir yola girmişler, şöyle ters bir iş yapıyorlar.”

“—Yâ! Vah vah...” dedim. O şahıslar iki gün sonra buraya geldiler.

“—Ya, böyle rivayetler çıkmış.” dedim.

“—Hiç aslı yok. Hiç esası yok...”

Demek ki tahkik etmek lazım. Bir dostunuzun aleyhinde bir şey duyduğunuz zaman hemen aleyhine dönmeyin. Neden?

Çünkü insanların dilinden kimse kurtulamamıştır. Peygamberler kurtulamamıştır. Peygamberlere “şair”, “mecnun”, “kâhin” demişler. “Akşam birileri bir şey söylüyor; sabah o bize naklediyor.” demişler. Nice Peygamberlere nice nice iftiralar etmişler. Hatta hatta Yaradanları Allahu Teâlâ hazretlerine dil uzatmamış mı? Yahudiler ne demiş?

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلَعِنُوا
بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ

(المائدة: ٦٤)

(*Ve kâleti'l-yehûdü yedu'llahi mağlûletün, gullet eydîhim ve luinû bimâ kâlû, bel yedu'llâhi mebsûtatâni yünfiku keyfe mâ yeşâ'*) [Yahudiler, ‘Allah’ın eli bağlıdır, sıkıdır.’ dediler. Hay dedikleri yüzünden elleri bağlanası ve lânet olasılar! Bilâkis, Allah’ın elleri açıktır, dilediği gibi infak eder.] (Mâide, 5/64)

Söylenir mi bu laf? Tevbe estağfirullah. Ne insanlar gelmiş geçmiş, ne edepsizler gelmiş. Allah kurtarsın...

Minibüse giriyorsun. Teybe bir şarkı koymuş. Allah Allah! Şarkıda ne laflar var, küfür. Yukarıdan aşağıya Allah’a, Peygamber’e çatmak. “Niye bunu bana yaptın Allah’ım?” filan gibi. Söylemiyorum, kelimeleri de küfür. Yani edepsiz mi ararsın? Şeytandan aşağı olanlar var. Hayvanlardan aşağı olanlar var. İyi insana laf söylerler.

Atarlar seng-i ta'rîzi dıraht-ı meyvadâr üzre.

Şair, iyi insana iftira atmayı neye benzetmiş? Çocukların meyvesini koparmak için meyveli ağaca taş atmasına benzetmiş. Güzel, meyveli ağaca taş atarlar. İsbet ettirirse, meyveyi yiyecek.

İyi insanlara da sataşan çok olur. Bir söz beni çok etkilemiştir. Meşhur evliyâullahtan, büyük Halvetî meşâyihinden Şemseddîn-i Sivâsî hazretleri, evliyâullahtan sevdiğimiz, hatırasından sevdiğimiz bir kimse... Diyor ki:

*Bir acep sevdaya düşmüş Şemsî-yi nâdanı gör,
Hakka makbûl olmak ister, halka menfûr olmadan.*

Kendi kendisine hitaben, kendisini ortaya koyarak diyor ki;

“Ben cahilin düştüğü şu arzuya, yanlış sevdaya, kanaate bak ki halkın nefretini kazanmadan Cenâb-ı Hakk’a makbul olacağımı sanıyorum.” diyor. İnsan, Cenâb-ı Hakk’a makbul olmak istedi mi, dobra dobra oldu mu insanı dokuz köyden kovarlar. Ne çamurlar atarlar. Tepeden tırnağa boyarlar, neler söylerler.

Sahabeden bir mübarek müslüman olmaya gelmiş. Diyor ki;

“—Yâ Rasûlallah! Ben yahudilerin tanınmış alimiyim, müslüman olmak istiyorum. Yalnız beni kavmimden tahkik et.”

“—Niye?”

“—Çünkü benim müslüman olduğumu söylersem iftira ederler.

Önceden bir tahkikatını yap.”

Peygamber Efendimiz çağırıyor Yahudi cemaatini:

“–Sizin adamlarınızdan falanca aliminiz varmış. Var mı?”

“–Var...”

“–Nasıl bilirsiniz, iyi bir kimse midir?”

“–İyidir.”

“–Ahlâkı iyi midir?”

“–İyidir.”

“–Bilgisi iyi midir?”

“–İyidir.”

“–Dürüst müdür?”

“–Dürüştür.”

Bilmem ne midir? Bilmem nedir. Hepsini söylüyorlar; neler söyledilerse...

“–Pekiyi, müslüman olsa?”

“–Ooo olmaz, yapmaz.”

O da perdenin arkasından çıkıyor:

“–Ben müslüman oldum. Sizi de Müslümanlığa davet ederim.

Müslüman olun, hak yol budur.” diyor.

O zaman homurdana homurdana iftira edip çıkıyorlar:

“–İşte şöyle oldu da, böyle oldu da, menfaat için müslüman oldu da...”

Peki önceden niye söylemediniz? Herkese söylerler.

Aşere-i Mübeşşere'den Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA Kûfe'ye vali olmuş. Mübareği Hz. Ömer'e şikâyet ediyorlar:

“—Adaletli davranmaz, haksızlıklar yapar; şöyle yapar, böyle yapar.”

Hz. Ömer tahkikatçı gönderiyor. Çünkü kendisi halife, öteki vali... Tahkik eden kimseler geliyorlar ki, öyle bir şey yok.

İyi insanların aleyhinde söz söylerler. Yani laf söylendi diye defterden silmeyin, gözden çıkartmayın. Bir münafık, bir fasık haber getirdiği zaman aslını araştırın. Rahatlıkla şöyle deyin:

“—O benim kardeşimdir; benim bildiğim o şahıs böyle bir şey yapmaz.”

Ebû Bekir es-Sıddîk nasıl demiş? Samimi kardeşlik, arkadaşlık öyle olur. Nasıl Peygamber SAS hakkında:

“—O söylediye doğrudur; çünkü yalan söylemez.” demiş.

Siz de kardeşlerinizi böyle sevin ve böyle söyleyin!

Tamam, hakkında bir rivayet duydun; artık ona soğuk selam veriyorsun. Hatırını sormuyorsun, yüzüne bakmıyorsun. Neden?

Bir rivayet kulağına gelmiş. Bir sorsana mübarek. Aslını anlasana, hüsnü zan etsene! Çünkü bazen zâhiren kötü gibi görünen bir şeyin başka bir sebebi, başka bir hikmeti vardır. Sen dış görünüşü itibariyle onu kötü görürsün ama aslında sebebi anlaşılınca:

“—O sebepten mi, o zaman olabilir.” der insan. O bakımdan hüsnü zan edelim. Kimsenin aleyhinde bulunmayalım!

Ben buradan bir şey daha anladım. Birileri if-tira etti, devirmek istiyor diye insan, Cenâb-ı Hakk’ın verdiği mevki ve makamdan aşağı inmez, inmemeli.

Hz. Osman’a hilafet verilmiş. Biz düşünebilirdik ki; madem bu kadar münafıklar etrafını sarmış, kılıçlarını çekmişler “İn aşağı!” diye bağıyorlar, isyan çıkarmışlar; inerim.

Öyle şey yok. Kuru gürültüye pabuç bırakmak yok. İyi insan iyi vazifeye yaraşır, yakışır. Temiz mal, helâl mal müslüman kimseye yakışır. Çünkü malı hayra kullanır, makamı hayra kullanır. Onun için, iyi insanlar iyi makamlarda durmalı. Kötülerin söylemesi, tenkit etmesi üzerine inmemeli. Herhalde böyle bir ders de çıkıyor. Bir de anlaşılıyor ki; iyi insanlar, dünya gözüyle pek hoş olmayan bazı sonuçlara uğruyor.

Hz. Osman cennetlik bir kimse, şehid ediliyor. Öldürülmek kötü bir şey... Evine birileri girmiş; vurmuş, kırmış boynunu, kanını akıtmış, hatta üstüne kan damlamış olan okuduğu Kur’ân-ı Kerîm nüshası bizim müzelerimizde deniliyor.

Demek ki Nebîlerin, velîlerin mertebesi şehadet oluyor, yüksek oluyor. Sonunda böyle olabiliyor. Allah cümlemize hüsn-ü hâtime nasib eylesin... Böyle oruçlu bir haldeyken, güzel bir durumda, iyi bir mü’min olarak Rabbimizin huzuruna varmamızı, emanetimizi öyle teslim etmemizi, imân-ı kâmil ile âhirete göçmemizi Rabbimiz cümlemize nasib eylesin...

Rabbimiz sa'îd olarak yaşayıp, şehid olarak âhirete göçmeyi cümlemize nasib eylesin...
Âmin.

c. Hz. Ali Efendimizin Faziletleri

Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet edilmiş, Hz. Ali hakkında, Peygamber Efendimiz'in medihlerini, sözlerini ihtivâ eden bir hadîs-i şerîf.

Hz. Ali Efendimiz, Peygamber SAS Efendimiz'in yeğeni idi. Amcası Ebû Talib'in oğlu idi. Çocuklardan ilk müslüman olan kimseydi. Allah'ın hikmeti. Yani Peygamber Efendimiz'in evinde büyüdü, yanında, dizinin dibinde, evlâdı gibi büyüdü. Peygamber SAS Efendimiz kendisine, kendi mübarek kızı Hz. Fatıma'yı zevce olarak verdi. Peygamber Efendimiz'e damat oldu.

Aşere-i Mübeşşere'dendir. Hz. Ali Efendimiz, hayatında cennetle müjdelenmiş; cennetlik olduğu garanti olarak kendine bildirilmiş on mübarek sahabeden biridir. İsimleri bir hadis-i şerifte bildirilmiştir. Bazı camilerde de isimleri çepeçevre yukarıya levhalar halinde asılmıştır.

Peygamber SAS Efendimiz, Hz. Ali'ye hitaben diyor ki:⁴

⁴ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XLII, s.58; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.65; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.617, no:32994; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXIII: s.318, no:26122.

يَا عَلِيُّ أُخْصِمُكَ بِالنُّبُوءَةِ وَلَا نُبُوءَةَ بَعْدِي وَتَخْصِمُ
النَّاسَ بِسَبْعٍ وَلَا يُحَاجُّكَ فِيهِ أَحَدٌ مِنْ قُرَيْشٍ
أَنْتَ أَوْلَاهُمْ إِيْمَانًا بِاللَّهِ وَأَوْفَاهُمْ بِعَهْدِ اللَّهِ
وَأَقْوَمَهُمْ بِأَمْرِ اللَّهِ وَأَقْسَمَهُمْ بِالسَّوِيَّةِ وَأَعْدَلَهُمْ
فِي الرَّعِيَّةِ وَأَبْصَرَهُمْ بِالْقَضِيَّةِ وَأَعْظَمَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ
مَزِيَّةً

(ح.ل. عن معاذ)

RE. 498/9 (*Yâ aliyyü, uhassimuke bi'n-nübüvveti, velâ nübüvete ba'di; ve tuhassimu'n-nâse bi-seb'in, velâ yuhâccüke fîhi ehadün min kureşyin: Ente evvelühüm imânen bi'llâhi. Ve evfâhum bi-ahdi'llâhi, ve akvemehüm bi-emri'llâhi, ve aksemühüm bi's-seviyyeti, ve a'delehüm fi'r-ra'iiyyeti, ve ebsaruhüm fi'l-kadıyyeti, ve a'zamuhüm inda'llâhi meziyyeten.*)

(*Yâ aliyyü, uhassimuke bi'n-nübüvveti*) “Yâ Ali, ben seni peygamberlik bakımından geçirim. Yani peygamberlikte bana denk olamazsın, o bakımdan ben senden üstün olurum. (*Velâ nübüvete ba'dî*) Çünkü benden sonra Peygamberlik yok.”

“—Benden sonra Peygamberlik yok!” sözüne dikkat edelim.

Bir münasebetle şimdi geleceğim. Çünkü bizim zamanımızla ilgili.

“—Yâ Ali, ben seni nübüvvet farkıyla, peygamberlik derecesi itibariyle geçerim. Çünkü benden sonra peygamber gelmeyecek, peygamberlik yok ama, (ve tuhassimu'n-nâse bi-seb'in) sen de insanları yedi sıfatla geçersin. Onların hepsinden daha üstün meziyetlerin var. Onlardan üstünsün!”

(*Velâ yuhaccüke fîhi ehadün*) “Kureyş'ten —Peygamber Efendimiz'in mensup olduğu kabile— hiç kimse sana şu sıfatlarda aşık atamaz, yanaşamaz, denk olamaz.” diyor. Hz. Ali Efendimiz'in sıfatlarını saymaya başlıyor:

1. (*Ente evvelühüm îmânen bi'llâhi*) “Sen bu Kureyş'in içinde ilk iman eden kişisin. Allah'a iman bakımından en önde gelensin. Çocuklardan ilk müslüman olan kimsesin. Peygamber Efendimiz'e iman etti, namazı evvelden kılmaya başladı. Hz. Ali Efendimiz çocukluğundan beri pırıl pırıl yetişti.

2. (*Ve evfâhum bi-ahdi'llâhi*) “Allah'ın ahbine en vefalı olan kişilerdensin. Allah'ın ahbine, kulluk görevlerine Allahın kullarına emretmiş olduğu şeyleri yapmak hususunda en bağlı olan kimsesin.”

3. (*Ve akvemehum bi-emr'illâhi*) “Allah'ın emirlerini tutmak, yasaklarından kaçmak hususunda en doğru hareket edenlerdensin.”

4. (*Ve aksemühüm bi-seviyyeti*) “Adaletli, ölçülü, dengeli, dümdüz bir şekilde taksim eden, en güzel taksimatı yapan, herkese hakkını adaletle veren kimsesin.”

5. (*Ve a'delehüm fi'r-ra'iiyeti*) “Çevrede en adaletli davranan, haksızlık yapmadan onların hakkını gözeten kimsesin.”

6. (*Ve ebsarahüm fi'l-kadiyyeti*) “Hüküm verme hususunda, kadılık konusunda, bir meselenin aslını faslını araştırıp neticeye ulaşmak konusunda en basiretlisisin, en üstün nüfuz-u nazara sahip kimsesin.”

7. (*Ve a'zamuhüm inda'llahi meziyyeten.*) “Meziyetçe, sıfatça Allah indinde en büyükle-risin.” diye Peygamber Efendimiz, Hazreti Ali Efendimiz'i methetti.

Bu hadisi de Muaz RA, “Peygamber Efendimiz Hz. Ali hakkında böyle buyurmuştu.” diye rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz'in Hayber'in fethinde Hz. Ali Efendimizle ilgili bir sözü, hadîs-i şerîfi var.

Hayber kalesini muhasara etmişler; yahudiler içeride kaleyi korumak için hazırlıktalar. Müslüman askerleri silahlı, çevreyi kuşatmışlar. Biraz da çarpışma yapmışlar ama kale sağlam, kolay kolay ele geçecek bir durumda değil. Peygamber SAS ordunun komutanını daha tayin etmemiş. Diyor ki:

“—Ben, yarın sabah bayrağı öyle bir kimseye vereceğim kio Allah'ı sever, Allah da onu sever.”

Peygamber Efendimiz, “Allah'ın sevdiği, Allah'a aşık bir has kuluna vereceğim.” diye söyleyince o gece milletin uykusu kaçtı.

Neden?

“—Acaba bayrağı kime verecek?” diye.

Hız. Ömer RA diyor ki:

“—Ömrümde bir şeyi hiç bu kadar candan arzu etmemiştim. Canım kıvrana kıvrana istedi ki, yarın Rasûlullah o bayrağı bana verse...”

Çünkü medih var. Yani Peygamber Efendimiz’in lisanında şahitlik var, medih var ki:

“—O kul Allah’ı sever, Allah da o kulu sever.”

O zaman herkes istiyor:

“—Ah, bayrağı bir bana verse...”

Demek ki bayrağı verdiği takdirde, Allah’ın sevdiği kul olduğum anlaşılacak diye herkes kıvranmış, gece uykuları kaçmış. Ertesi gün kalabalık toplanmış, bayrak Peygamber SAS hazretlerinin mübarek elinde... Etrafa bakıyor, herkes biraz daha yukarıya kalkıyor ki:

“—Rasûlullah’ın biraz gözüne çarpayım da acaba bana mı verir?” diye.

Peygamber SAS hazretleri kalabalıkta bakmış, Hız. Ali Efendimiz yok. Diyor ki:

“—Ali nerede?” Toplulukta Hız. Ali Efendimiz yok.

“—Ali nerede?”

“—Efendim, gözü çok ağrıyor, istirahat ediyor.” diyorlar.

“—Getirin!” diyor.

Mübarek parmağıyla gözüne meshediyor, göz ağrısı geçiyor, bayrağı ona veriyor. O da Hayber’i fethetti. Allah’ın arslanı, Hayber fatihi, mübarek Hız. Ali Efendimiz. Allah şefaatine nail eylesin... Âmin.

d. İmanın Elbisesi ve Zîneti

Bu hadîs-i şerîfi İbn-i Asâkir, Hz. Ali Efendimiz'in bizzat kendisinden rivayet eylemiş. Peygamber SAS diyor ki:⁵

يَا عَلِيُّ إِنَّ الْإِسْلَامَ عُرْيَانٌ لِبَاسُهُ التَّقْوَى وَرِيَاشُهُ
الهُدَى وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ وَعِمَادُهُ الْوَرَعُ وَمِلَاكُهُ
الْعَمَلُ الصَّالِحُ وَأَسَاسُ الْإِسْلَامِ حُبِّي وَحُبُّ أَهْلِ

بَيْتِي

(كر. عن علي)

RE. 498/10 (*Yâ aliy, inne'l-islâme uryânün, libâsühü't-takvâ, ve riyâşühü'l-hüdâ, ve zîne-tühü'l-hayâ', ve imâdühü'l-vera', ve melâkü-hü'l-amelü's-sâlih, ve esâsü'l-islâmi hubbî ve hubbu ehlü beytî.*)

Yâ Ali, ey Ali. İne'l-islâme üryânün libâtüsühü't-takvâ. “Müslümanlık çıplaktır, giyimsizdir. Onun giyimi, elbiseleri takvâdır.” Yani insan müslüman oldu, “Ben kelime-i şehâdet getirdim, elhamdülillah müslümanım.” dedi. Nedir? Giyimsiz çıplak bir müslümandır.

İmanın giyimi nedir?

Takvâdır. Müslüman ancak takvâ ehli olursa o zaman onun İslâm'ı, Müslümanlığı giyimli olmuş, örtünmüş olur.

⁵ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXIII, s.241, no:5094; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.197, no:34206; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.23, no:27; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XXIII, s.323, no:26133.

Giyimi neden giyiyoruz? Hadi bakalım o yazın çıplak çıplak dolaşan herif-i nâ şerîfler, kadınlar. Hadi buyursunlar şimdi dışarıda çıplak gezseler ya. Hepsi dışarıda başlarını bile örtmüşler. Kürklere sarınmışlar. Neden?

Hava soğuk olunca giyindiler. Yani koruyor. Giyinmeseler hastaneyi boylarlar, zatürre olurlar, zatülcenp olurlar, tahtalı köyü boylarlar. Giyim insanı ne yapıyor? Koruyor. Demek ki takvâ daelbiseye benziyorsa İslâm, Müslümanlık takvâ ile korunuyor demektir. Yani insan takvâ ehli olursa o zaman onun Müslümanlığı çıplak kalmaz, zatürre olmaz, zatülcenp olmaz, hasta olmaz, öksürük aksırık olmaz, nezle olmaz, felç olmaz; sağlam kalır.

“Takvâ ehli olursa insanın Müslümanlığı sağlam kalır.” demek.

Ne güzel bir benzetme. Demek ki biz müslümanız. Takvâmız yoksa bizim Müslümanlığımız çıplak çıplak meydanda. Halbuki dışarıda aşırı soğuk var; çatır çatır kar, buz. Karayeller esiyor. “Vu-uuvv” bacalardan damlar uçacak, saçaklardan buzlar sarkıyor, sen çıplak çıplak dolaşıyorsun. Cemiyetimizde durum şu anda öyle...

“—Müslümanım.”

İyi, müslümansın ama elbisen nerede? Mânevî elbisen nerede?

Takvân nerede?

“—Yok. Takvâ yok...”

Sen bu soğukta, ayazda kıkırdarsın, takırdarsın.

Geceleyin buz kesilirsin, böyle kaskatı kalırsın, gidersin. İmanını takvâ ile koru... Takvâ ehli ol! Günahlardan kendini sakın! Günah olan yerlere gitme, günah olan sözleri söyleme... Günah olan yerlere bakma! Günah, haram olan yiyecekleri yeme!

Kötü olan kimselerle arkadaşlık etme! Kötü fiilleri yapma, haram para alma! Paranı helal yoldan kazan, takvâ ehli ol! Takvâ ehli olursan, senin Müslümanlığın korunur. Dışarıdaki küfür fırtınalarından, zemherilerinden korunur. Onun için takvâ ehli olacaksın.

İyi hatırınızda tutun çok güzel:

“—İslâm çıplaktır, onun elbiseleri takvâdır.”

(*Ve riyâşühü'l-hüdâ*) “Dış görünümünü muntazam gösterecek elbisesi de hidâyettir.” Yâni insan bir böyle giyiniyor, bir de giyimine dikkat ediyor.

“—Filanca fabrikanın falanca halis yünden kumaşı olsun! Aman güzel bir terziye gideyim, iyi bir kesimi olsun! Vay be terzi benim elbisemin şurasını biraz iyi dikmemiş, şurası buruşuyor, burası dar, burası kasıyor, bundan sonra iyi bir terziye gideyim. Aman iyi bir kumaş seçeyim, rengi güzel olsun.”

Hele hele kadınlar?

“—Aman şunun rengi ne kadar güzelmiş, aman aman şunu istemem, bunun rengi kötü...”

Giyim aynı zamanda ziynettir. İnsanın dış görünüşünde bir de süs oluyor.

Nasreddin Hoca, “Ye kürküm ye!..” demiş. Davete gitmiş kapıdan döndürmüşler. Hırpani kıyafetle gitmiş kapıdan içeri girmek istemiş kapıdan döndürmüşler. “Dur bakalım. Geri dön.” demişler. Gitmiş eve. Güzel kürkünü giymiş, güzel sarığını sarmış yeni pabuçlarını giymiş, kelli felli bir adam, elbiseleri gayet güzel. Ondan sonra düğün evine gelince içeri hemen buyur etmişler. Baş köşeye oturtmuşlar.

“—Sofraya gel.” demişler.

Nasreddin Hoca sofraya oturmuş. Kürkün ucunu tutmuş;

“—Kürküm ye şu yemekten. Ye kürküm ye.”

“—Neden? Ne oluyor?” demişler. Kürk yemek yer mi?

“—Bu, kürküme itibar.” demiş, “Ben demin geldim, kimse bana itibar etmedi. İtibar kürküme, bu yemekleri kürküm yesin.” demiş.

Demek ki insanın biraz giyimine itibar olduğunu çevremizde görüyoruz. Biz müslümanlar nasıl yapalım? Biz müslümanlar ne yapalım?

Süslenelim mi, süslenmeyelim mi? Nasıl hareket edelim? Yani giyimimize itina edelim mi, etmeyelim mi? Bunun bir ölçüsü var. Bunun ölçüsü; bir, insanın maddî imkânlarıdır. Yani maddî imkânları mütevazı olan bir insanın giyimde aşırı bir ölçüye gitmemesi lazım!

Maddî durumu müsait olan kimsede de Allahın verdiği zenginliğinin kendisinde görünecek tarzda olması, giyiminin muntazam olması lâzım! O, mesela yamalı elbise ve saire, eski

püskü, hırpani giymemesi lazım ki zengin olduğu bilinsin; fukarâ gelsin, kendisine müracaat etsin. Allah verdiği nimetin eserini kulu üzerinde görmek istediğinden zenginse biraz da giyimine dikkat etmesi lazım olur.

Bizim zamanımıza gelince. Yirminci Yüzyıl'dayız, 1987 bitiyor, 1988'e girmek üzereyiz. Bizim dış görünüşümüze özellikle dikkat etmemiz lâzım! Sakalımıza, kıyafetimize, temizliğimize, intizamımıza, pabucumuzun çamurlu olmamasına, giyimimizin muntazam olmasına, yırtık sökük olmamasına, yağlı paslı olmamasına, kirli olmamasına özellikle dikkat etmemiz lazım!

Neden? Milletin işi gücü yok, bizim her şeyimizle uğraşırlar.

Küçücük bir kusur görseler:

“—Adama bak, sakalıyla hacının yaptığına bak!” derler.

Hacı olduğunu da nereden biliyorlarsa, hemen:

“—Hacı Baba git, Hacı Baba gel... Hacı Baba, olmaz böyle şey!”

diye hemen tenkide başlarlar.

Onun için Müslümanlığı güzel temsil etmeye çalışmalıyız. Temiz, sade bir kıyafetle... Aşırı, lüks tarzında değil de temiz bir kıyafetle, İslâm'a yakışan bir tarzda giyinmeliyiz. İşte bu dış giyimdeki güzel görünüm de hüdâdır, hidâyettir. Yani İslâm çıplaktır, giydirdim tamam, yünlü iç fanılası giydin, yünlü don giydin, içine kazak giydin ama bir de üst elbisesi lazım. Şöyle dış görünümünü muntazam gösterecek, tamam. O da hüdâdır, hidâyettir.

İnsan, hidayet üzere, sebîl-i reşâd üzerinde, hak yol üzerinde yürürse o zaman bu elbisenin dış manzarası da güzel olmuş olur. Takvâyı Müslümanlığımıza giydireceğiz. Üstüne hidâyeti ve doğru düzgün hak yoluna yürümeyi de süs elbisemiz, süs kısmı yapacağız.

(*Ve zînetühü'l-hayâ*) “İslâm’ın zîneti de hayâdır.”

Tabii insan bir elbise giyer, üstüne bir kat daha elbise giyer. Meselâ gömlek giydiyse, üstüne ceket giyiyor şimdiki insanlar. Bir de tabii kadınsa yüzük takıyor, bilezik takıyor, gerdanlık takıyor, göğsüne broş dediğimiz çeşitli böyle kıymetli şeyler takıyor.

Erkekler de tabii kendilerine göre, zînet bâbında çeşitli şeyler kullanmışlar tarih boyunca... Kılıç, kemer, tokalı mokalı şeyler kullanmışlar. “İslâm’ın zîneti de hayâdır, hayâ sahibi olacak müslüman...” Yâni takvâ sahibi olacak, hidâyet sahibi olacak, dosdoğru yolda yürüyecek ve utanç sahibi olacak.

“—Bu devirde insan biraz utangaç, hayâ sahibi olursa hayatta başarı sağlayamaz.” diye düşünebilirsiniz.

Yanlıştır. Peygamber Efendimiz diyor ki; Hayâ muhakkak hayır getirir, şer getirmez. Hayâlî olan, utangaç olan insan muhakkak hayra erer, şerre ermez. Hayâ İslâm’ın süsüdür, zînetidir. Allah bizim hayâ damarımızı çatlatıp patlatıp da bizi arsız, yüzsüz kimseler haline getirmesin. O zaman millet babasını kandırıyor. O zaman, çok açığöz olduğu zaman şeytana çarığı ters giydiriyor. Şeytanın hatırına gelmeyecek işleri yapıyorlar.

Allah bizi hayâ sahibi eylesin, hayâdan mahrum eylemesin... Çünkü hayâ gitti mi, bu ikisi ikiz kardeş gibidir. Birbirine eklidir, bağlıdır. İmanın gereği hayâdır, Utanmıyor, korkmuyor, çekinmiyor, haramları yer. Sen onun sakalına, boynunu bükük durduğuna bakma; içinde, kafasında kaç tane tilki dolaşüyor da kuyrukları birbirine değmiyor. Öyle olabilir. O bakımdan Allah hepimizi hayâ sahibi eylesin.

(*Ve imâdühü'l-vera'*) “İslâm’ın direği de verâdır.” Yani haramlardan el çekmek ve şüpheli şeye dahi yanaşmamak.

Sahabe-i kirâm mübah olan, helâl olan şeylerden biraz şüphe olanlara dahi yanaşmazlardı. “Acaba harama düşer miyiz?” diye korkularından, ihtiyat ettiklerinden o tarafa yanaşmazlardı. Hadîs-i şerîflerden de bizim öğrendiğimiz edep, şüpheli şeye yanaşmamaktır. Şüpheliye yanaştı mı, damın kenarında dolaşan ayağı kayar, düşebilir. Uçurumun kenarında dolaşan ayağına bir şey takılır, bir şey olur, yanına yani o tarafa yanaştırmayız. Meselâ çocuk parkta oynayıp dururken, diyelim ki çocuk parkına annesi güneşletmeye götürmüş. Dış kapıya yanaştı mı hemen yerinden kalkar, koşa koşa çocuğu tutar. Neden?

Dış kapıya çıktı mı oradan vsonrası sokak, sokakta da tehlike var, araba var diye tutar. Demek ki tehlikeye yanaşmamak da lazım oluyor. İşte dinin direği de böyle, tehlikeli şeye yanaşmamaktır.

Prensip budur. İşin aslı, esası tehlikeli, günah olma ihtimali olan bir şeye hiç yanaşmamaktır. Ama ne olursa olsun haram-helal demeden, aldırmadan yersen, mutlaka sonunda pişman olursun.

(*Ve melâkühü'l-amelü's-sâlih*) “Can damarı, özü sâlih amel işlemektir.”

“—Ben müslümanım. Vallâhi de müslümanım, billâhi demüslümanım, kalbim çok temiz...”

Pekiye nereden belli? Temiz, inandık; ama nereden belli olacak? Namaz kılmazsın, Ramazan’da orucu yersin, zekâtı vermezsin. “Benim kalbim temiz.” demekle olmaz. Bu işin özü, aslı, esası salih amel işlemek. İnsan, Allah’ın sevdiği, sevaplı işlere koşturacak.

O adam müslümandır. Nereden belli? Nerede bir hayır olsa adamcağızı orada görürüz. Mübarek maşallah, her yerde hemen karşında...

Hız. Ömer RA ile Hız. Ebû Bekir es-Sıddîk RA ikisi de cennetlik, ikisi de Peygamber Efendimiz’in sevgili, mübarek yâr-ı gârı gam güsârlarından. Hız. Ömer, Hız. Ebû Bekir’le hayırda yarışmış. “Dur şunu geçsem, dur şunu geçsem.” diye fırsat kollarmış ama Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz her seferinde daha önde... Nihayet bir seferinde, para lazım, ordu techiz edilecek, Peygamber Efendimiz:

“—Herkes ne imkânı varsa ortaya koysun!” gibi bir şey deyince, Hız. Ömer RA oturmuş, düşünmüş taşınmış, hesaplamış; malının yarısını ayırmış.

“—Malımın yarısını götüreceğim, Peygamber SAS Hazretleri’ne teslim edeceğim.” demiş. “Bu sefer Ebû Bekir es-Sıddîk’ı herhalde geçirim!” filan diye hevesle gitmiş.

“—Ya Rasûlallah, malımın yarısı senin, buyur hayra sarfet!

İstediğin şekilde kullan!” demiş.

Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz ne yapmış?

Nesi varsa vermiş. Peygamber Efendimiz çağırdığı zaman kendisi hasıra bürünmüş, öyle gelmiş. Nesi varsa vermiş.

“—Niye böyle yaptın, her şeyini verdin? Çoluk çocuğuna ne bıraktın?”

“—Çoluk çocuğuma Allah’ı ve Rasûlüllah’ı bıraktım.” diyor.

Bu, Sıddıkâne vermektir. Ötekisi adaletle vermektir. Yarısını kendisine ayırmış, yarısını hak yola vermiş.

Hele bizimkiler, bizim halimiz ne olacak?

Hayrı görüp duruyoruz, yapmıyoruz. Mesela sandığın başına gidiyoruz, bir oy atacaksın doğru adam seçmiyoruz. Karşında iki tane yol çıkıyor, çok âşikâr olarak birisi hayır birisi şer, yapmıyoruz. Ne olacak bu milletin hali?

Bir arkadaşımı anlatacağım; yeni bir hadise değil eski bir hadise ama...Kardeşlerimizden bir kardeşimiz. Asil bir sülaleden. Babası dedesi, dedesinin dedesi müderris. Müderris, medreseleri olan bir kimse. Aynı zamanda meşâyihden, mürşid... Kendisi hafız, iyi. Ondan sonra Yüksek İslam Enstitüsü’nü bitirmiş, daha da iyi, yani

ilmi de var. Ondan sonra Hukuk Fakültesi'ne de gitmiş, onu da bitirmiş. Oh oh oh maşaallah... Kadayıfın üstüne kaymak konulmuş gibi oldu şimdi. Hem Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş, hem Yüksek İslâm Enstitüsü'nü bitirmiş, hem sülalece iyi bir kimse, hem de kendisi iyi...

Avukatlık stajı da yapmış, konuşması da güzel, tatlı dilli, güleç yüzlü. Dini konuları da iyi biliyor. Üniversite gibi yüksek bir okulda da müdürlük yapmış. Bir yüksekokulda da uzun seneler müdürlük yapmış. Demek ki sıradan öğretim üyesi değil; onların başına idarecilik yapabilecek meziyette bir kimse. Tamam, o da güzel... Her şeyi güzel.

Eski seçimlerden birinde bir yerden aday olmuş. Hukuk bilgisi de var, her şeyi var. Meclise girecek, vazife yapacaktı. “Ey hemşehrilerim seçin beni, sizlere hizmet edeyim.” gibilerden. Seçilmeyi istemek herkesin hakkı, yani herkes aday olabilir; normal şartlarda seçmek ve seçilmek herkesin hakkıdır. Ancak kamu haklarından men edilmemiş olmak şartıyla... Hani bir ceza giyip de kendisine, “Sen artık seçilemezsin, seçemezsin.” denilmemişse.

Bu adamcağız da çalışmış çabalamış hemşehrileri kendisine oy vermemişler. Olabilir, halkın oylarına kimse bir şey diyemez. Vermemişler, ne diyelim. Biz diyemeyiz Allah celle celâlüh der. Bugünkü kanuna göre sen diyemezsin, ben diyemem. Allah der. Onu seçmemişler, kimi seçmişler?

Eski bir seçim olduğu için rahatlıkla söylüyorum. Bu adam iki tane yüksekokul, hem Hukuk Fakültesi’ni bitirmiş hem yüksek İslâm Enstitüsü’nü yani İlahiyat Fakültesi’ni bitirmiş. Şimdiki tabirle iki yüksekokul bitirmiş. Avukatlık stajını da yapmış. Kanunları da biliyor. Tamam.

“—Bunu seçmediniz de ey ahali kimi seçtiniz?”

Lise mezunu birisini seçmişler. Olabilir, bazen çarıklı erkân-ı harp olur, okuması olmadığı halde şeytan gibi, cin gibi “Gözleri velfecri okuyor.” derler, çok hünerli, becerikli bir insan olur.

Değil! Ayyaşmış. Lise mezunu ayyaş, sarhoş. Peki ahlâkı? Bir başka meziyeti var mı? Yok. Ailesi, soyu soppu, çevresi yok. Fesubhânallah!.. Şimdi onu seçenler, ötekini seçmeyenler âhirette onun hesabını görürler. Allah sorar. Biz burada soramayız. Ben burada ancak tenkit edebilirim. Bir şey diyemem. Olmuş bitmiş bir şey; ama Allah onu sorar. Yani şunu demek istiyorum. Sandığın başına gidiyoruz, vicdanın ile baş başasın.

İmam Gazâlî Hazretlerinin *İhyâu Ulûm*’unda, benim çok etkilendiğim bir bölümünde diyor ki: “Kardeşlik üç derecededir.” Dostluk, kardeşlik. Yani siz bizimle dost olun, biz sizinle dostuz, siz birbirinizle dostsunuz. İmam Gazâlî Hazretleri, “Müslümanlıkta bu kardeşlik üç seviyede olacak.” diyor. En aşağı seviyesinde ölçü nedir?

En aşağı seviyesinde ölçü, o kardeşini senin evinde baktığın, bakmakla kendini görevli ve mesul saydığın kimse yerine koymandır. Mesela evinde yaşlı halan var, ona bakıyorsun. Evinde hizmetçin var ya da evinde yeğenin var. Köyden

göndermişler, senin yanında kalıyor. Okusun, tahsil görsün diye kendi evinde bakıyorsun. Sen ona yemek çıkartmasan olmaz. Durumu biraz müsaitse masraflarını karşılamasan olmaz. Aslî ihtiyaçlarını görecekisin, “Gel bu odada yat, şu yemeği ye.” filan diye yardımcı olacaksın.

“Kardeşliğin aşağı seviyesi, onun aslî ihtiyaçlarını görmektir.” diyor. Tamam, muhtaç etmezsin, harçlığını verirsin.

Kardeşliğin aşağıdan biraz yüksek orta seviyesinde, neyin varsa bölüşürsün:

“—Canım kardeşim, ciğer köşem, ben seni severim, sen beni seversin. Al yarısı senin, yarısı benim. Şu senin, bu benim olsun. Bak iki tane; şu senin, bu benim.” diye bölüşmek.

Bunu şimdi hakikî kardeşler bile yapmıyor. Hakikî kardeşlerin aslında öyle olması lazım, mirasta birbirlerine oyun oynuyorlar.

Cuma günü kadıncağızın birisi geldi, Cuma namazı vaktine kadar beni meşgul etti. Derdi var. Mirasta biri oyun etmiş, ötekiler mahrum etmişler, vermemişler. “Hangi mahkemeye gideyim, ne yapayım?” diye bana soruyor. Hakkı olanı bile vermiyor.

Halbuki kardeşlikte senin olanı bölüşüp ona yarısını vermeli. Elinde bir elman varsa ortasından kesiyorsun, yarısını verirsin, yarısı kendine kalır. Daha büyük imkânın varsa yarısı sana, yarısı ona. Kardeş payı dediğimiz tarzda, eşit olarak bölüşmek.

Üçüncü yüksek derecesi ise kardeşin ihtiyacını öne almak, esas almak. Onun ihtiyacını görmek, kendisini sonra düşünmek. Öncelikle onu. Yani diyelim ki bir tane cankurtaran simidi var. Birisi bağlayacak göğsüne, ondan sonra denize atlayacaklar. Gemi batıyor, sandal batıyor, motor çarpıştı. Bir kişi bağlayacak, iki kişi var. İki kardeş arkadaş. Can yeleği bir tane, ne olacak?

Üstün seviyeli arkadaşlık ise:

“—Al kardeşim şu can yeleğini sen bir boynuna geçir bakalım!”

“—Yok olmaz, ben giymem sen giy...”

“—Hayır, sen giyeceksin.”

Yani hakikî kardeşlikte kardeşini tercih edecek. Ben yaşamayayım, sen yaşa. Ben öleyim, sen yaşa. Allah benim ömrümü sana versin.

Eskiden, iyi dinî kardeşlikte böyle şeyler olmuş. Kendisi açken yememiş, kendisine gelen yiyeceği “Bu kardeşim de aç galiba!” diye kendisinin aç olduğunu belli etmeden ona göndermiş. Buna îsâr derler. Kardeşini kendisine tercih etmek. Bu, kardeşliğin üstün derecesi...

Kardeşin kardeşini, en aşağı arkadaşını, dostunu aslî ihtiyaçlarını görmekle sorumlu olduğu bir kimse yerine koyup hiç kimseye muhtaç duruma düşürmeden yardım etmektir. Veyahut elindeki imkânı yarı yarıya, ikiye bölüşmek. Onu yarı yarıya imkânlarına ortak etmek. Veyahut da hepsini ona verip kendisini sonradan düşünmek. “Kardeşim rahat etsin de ben sonra Allah kerim.” demek.

Bizim bunlarla hiç ilgimiz yok. Bizim müslümanlığımız eski devir müslümanlıklarına göre çok çok geri durumdadır. Bunu anlamamız için, kütüphanenizde İmam Gazzâlî'nin *Ihyâu Ulûm*'u varsa, birinci cildinde kardeşlik bölümünü baştan sona bir okuyun! Kardeşlik nasıl olurmuş, müslümanların birbirlerine nasıl kardeşlik etmeleri lazımmış? Oradan okuyun!

Yoksa bizimkiler, yani o mübarekler mezardan çıksalar “Heytt!”

diye bizi sopayla kovalarlar.

“—Sen nedin, müslüman mısın sen?”

“—Müslümanım!”

“—Şimdi ben senin yanına bir sopayı alır gelirim, müslümanlık nasıl olurmuş, görürsün.” diye bizi kovalarlar.

Çünkü bizim kardeşliğimiz kardeşlik değil. Ticaretimiz ticaret değil. Aklımız akıl, fikrimiz fikir değil.

Birisi bana otuz-kırk sayfa bir teksir göndermiş:

“—Hocam uygun görüyorsan bu yazılarımı oku, mecmuada neşret.”

Bir okudum, adamcağız sallum sullum ortada sallanıyor. İmanı kafasında bir geliyor, bir gidiyor. Elektirik bir kesilir; bir gelir, bir gider, öyle... Ben onu mecmuada neşreder miyim? Kendisi muhtâc-ı himmet, başkasına nasıl yol gösterecek?

Demek ki İslâm çıplaktır, elbisesi takvâdır. Dış süsü hidayet üzere doğru yolda yürümektir.

İslâm'ın ziyneti de hayâdır. (Ve imâdühü'l-verâu) Direği de şüpheli şeyden kaçınmak, titiz müslümanlık yapmaktır.

(Ve milâkuhu'l-amelü's-sâlihu) “Özü, esası yani ayakta durmasının sebebi, onu canlı tutan sâlih ameldir.”

Bir insan sâlih amel işlemezse, kuru lafın kıymeti yok, kalbini temizlemenin kıymeti yoktur. Sâlih amel işleyeceğiz. Bir cami dolusu müslümanız. Ama bu kardeşlerim hepsi kıymetli kardeşlerdir, Türkiye'deki seçme Müslümanlar, kaymak tabakası...

“—Türkiye nüfusunun %99'u Müslüman...”

İşte orada seninle biraz münakaşa ederim. %99'u müslüman olan bir ülke böyle olmaz. Hiç %99'u müslüman olan bir ülkeye benzer bir halimiz var mı?

Yok... Ne çarşıda, ne pazarda, ne dükkânda, ne de evde. Evlerimiz bile sarsılmış. Evde anne-babaların, evlâtlarının karşısında durumları sarsılmıştır. Anne-babanın evlâda bakışı, evlâdın anne-babaya bakışı, kardeşin kardeşe bakışı değişmiştir.

Nereden geldi bunlar? Batıdan geldi.

Batılılaşıyoruz.

Bizim doğu töremizde evlât, babasının karşısında el pençe divan dururdu. Eski kitapları okuyun, gayet net olarak görürsünüz. Gık demez, itiraz etmez. Büyük ağabey baba yerinde sayılır.

Şimdi ismiyle hitap ediyor. “Ulan” diyor, bilmem ne diyor. Kavga ediyor. Anasını babasını dinlemiyor, çocuk merdivenden yuvarlıyor.

“—Koca karı! Ver bakalım şu sakladığın paralardan.”

“—Evladım lâzım!”

Pat küt, pat küt dövüyor, merdivenden yuvarlıyor. Neden? Batılılaştık. Millet kendi örfünü, ahlâkını, dinini, imanını terk etti. Lafla Müslümanlık olmaz.

“—Türkiye’nin % 99’u müslüman...”

“—Belli değil.”

“—Efendim, ben Müslümanım!”

“—Belli değil. Yaptığın işten anlaşılır.

Hatta Peygamber Efendimiz hadîs-i şerîflerinde:

“—Bir insanın kavî Müslümanlığı namazdan, oruçtan anlaşılmaz.” diyor.

“—Allah Allah, Peygamber Efendimiz mi diyor?”

Evet, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor. “Muamelesine bakın!” diyor. İnsanlarla muamelesi, ticareti, komşuluğu nasıl? Kocaysa kocalığı, hanımsa hanımlığı nasıl? Talebeyse talebeliği, hocaysa hocalığı nasıl? Teraziyi nasıl tutuyor? İş nasıl? Menfaati karşısına geldiği zaman hangi yolu tercih ediyor? Seni ekiyor mu, bir oyun ediyor mu?

Ticarete beraber girmişler, sözleşmişler;

“—Yarıya bölüşeceğiz. Tamam mı?”

“—Tamam.” Ticaret kâr etmiş, bir silkeliyor arkadaşını, hiçbir şey vermiyor. Neden?

Noterden yapılmamış, anlaşma tamam değil. Atıyor. Başından silkeleyip atıyor. Yanından bir omuz vuruyor, deviriyor.

Bizim Müslümanlığımızın eseri sàlih amellerimizdir, icraatimizdir. Bir insanın icraati müslümanca olmazsa, ortaya koyduğu eseri olmazsa...

“–Şu camiyi ben yaptım, şu köprü benim eserim.” diyebiliyor musun?

“–Hocam benim param yok, olsa yaparım.” Olsun, bazı insanlar da öncü olur.

Şimdi bendeniz âcizâne Ankara’ya gidiyorum. Çamlı yolun kenarında, yayla mevkîinde bir su çıkmış, bilek gibi akıyor şarr şarr şarr şarr şarr. Güzel bir su akıyor. Veysel Karânî çeşmesi demişler. O mübareğin ismini vermişler.

Çeşme güzel ama yaz günlerinde millet geliyor, biraları açıyor, orada lıkır lıkır lıkır bira içiyor. Manzara güzel, çamlar, çimenler var ya adamın aklına Allah’a şükretmek gelmiyor da orada namaz kılması artması gerekirken Allah’a isyan ediyor.

“–Hadi gidelim şuraya.” dedik.

Para koyalım, ağaçlardan çardak yapalım, etrafını çevirelim, cami diyelim, mescid diyelim; bu suyun başında zıkkımlanamasınlar.

El-hamdü lillah, ben yapmadım ama orada bir cami var. Demek ki parası olmasa bile insan bazen öncü olabiliyor, yapabiliyor. O caminin yanında da artık kimse o kadar da edepsiz değil. Orada içmezler.

Demek ki salih amel işleyeceğiz. Ömrümüzü salih amellerle ziynetlendireceğiz. Arkamızda eserlerimiz olacak.

Âyînesi iştir kişinin lâfa bakılmaz;

Şahsın görünür rütbe-i akl-ı eserinde

Eser, netice, sonuç iş. Bir yığın müslüman. % 99'u müslüman. Ne yapmış bu % 99 müslüman? Eskiden bizim memleketimize gelen seyyahlar böyle şeyler anlatıyorlar. Çok güzel bir memleket tasviri yapıyorlar, dedelerimizden, "Çok dürüst insanlar, temiz insanlar." diye bahsediyorlar. Neden?

İnsanın eseri işleridir. İşleri, eserleri güzel olursa anlarız. Yoksa İslâm havada kalır.

e. Hazret-i Ali'ye Tavsiye Edilen Dua

Bu hadîs-i şerîfinde Peygamber SAS Hz. Ali Efendimize bir dua tavsiye etmiş. Buyurmuş ki:⁶

يَا عَلِيُّ أَلَا أَعْلَمُكَ دُعَاءً تَدْعُو بِهِ لَوْ كَانَ عَلَيْكَ
مِثْلُ عَدَدِ الذَّرِّ ذَنْوَبًا لَغُفِرَتْ لَكَ مَعَ أَنَّهُ مَغْفُورٌ
لَكَ قُلِ اللَّهُمَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَلِيمُ الْحَكِيمُ
تَبَارَكْتَ سُبْحَانَكَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

(طب.ع ن عمرو بن مرة و زيد بن ارقم معا)

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.V, s.192, no:5060; Zeyd ibn-i Erkam RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.177, no:4998; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.51, no:763; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.115, no:8415; Ahmed ibn-i Hanbel, *Fadâilü's-Sahabe*, c.II, s.616, no:1053; Hz. Ali RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.237, no:3915; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.286, no:17303; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c. XXIII, s.320, no:26127.

RE. 498/11 (*Yâ aliyü elâ uallimeke duâen ted'û bihî, lev kâne aleyke misle adedi'z-zerri zünûben legufiret leke, mea ennehû mağfûrun leke. Kul: Allâhümme lâ ilâhe illâ ente'l-halîmü'l-hakîm, tebârekte sübhâneke rabbe'l-arşi'l-azîm.*)

(*Yâ aliy*) “Ey Ali, (*elâ uallimeke duâen*) ben sana bir dua öğreteyim mi ki, (*ted'û bihî*) onunla el açıp dua et sen... Yâni, ben öğreteyim de sen de onunla dua et!”

(*Lev kâne aleyke misle adedi'z-zerri zünûben*) “Senin üzerinde zerreler adedince günah olmuş olsa, (*legufiret leke*) bu duayı okursan mağfiret olunacak. Zerreler adedince günahın olsa bile, bu duayı okudun mu affolacak.”

(*Mea ennehû mağfûrun leke*) “Zaten seni Allah affetmiştir. Her ne kadar senin günahların afv u mağfiret olunmuşsa da bu duayı ettiğin zaman yine mağfiret olunur.” diyor. Peygamber SAS hazretleri.

Neden? Demin anlattığım gibi Hz. Ali Aşere-i Mübeşşere'dendir ve onların en üstünüdür. Hz. Ali Efendimiz çok üstün bir insandı. Ondan dolayı. Allah, onun günahlarını affetmiş ama bu dua, kıymetlidir.

O zaman biz fırsattan bilistifade Hz. Ali Efendimiz'e kulak veririz, öğretilen bu duayı öğreniriz, biz de öyle dua ederiz. Çünkü biz Hz. Ali gibi cennete gireceği garantilenmiş bir kimse değiliz. Gözümüzü açalım, ona öğretilen duayı biz kaçırmayalım değil mi?

Neymiş o dua? (Kul) Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:

اللَّهُمَّ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْحَلِيمُ الْحَكِيمُ تَبَارَكْتَ
سُبْحَانَكَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

(*Allàhümmè lâ ilâhe illâ ente'l-halîmu'l-hakîm, tebârekte subhâneke rabbü'l-arşı'l-azîm*)

(*Rabbi'l-arşı'l-azîm*) olur, (*Rabbe'l-arşı'l-azîm*) olur, (*Rabbü'l-arşı'l-azîm*) olur. Yani hepsinin Arap diline göre vechi var. Mânası kısaca şöyledir:

(*Allàhümmè*) “Yâ Rabbî! (*Lâ ilâhe illâ ente*) Senden gayri mâbud yok, ancak sen varsın. Ancak sana ibadet ederiz. (*Ente'l-halîmu'l-hakîm*) Sen halîmsin, hilim sıfatına sahipsin; hakîmsin, hikmet sıfatına sahipsin!”

Yâ Rabbi! Biz günahlar ederiz, bizim başımıza taş yağdırmazsın. Halîmsin; çünkü birden gazap etsen ateşler içinde bizi cayır cayır yakarsın. Ama Halîm’sin yâ Rabbi, Hakîm’sin yâ Rabbi. Her yaptığın işte hikmet vardır. Benim başıma ters bir şey, hoşuma gitmeyen bir şey geldi. Hikmetinden kim bilir sual olunmaz. Ne sebeple olmuştur, bir sebebi vardır yâ Rabbi! Halîmsin, hakîmsin. Yâ Rabbî, senden gayri ilâh yok. Sen halîmsin, hakîmsin.

(*Tebârekte*) “Mübareksin yâ Rabbi, kutsalsın, her türlü şeyden paksın, pâkîzesin, paksın.

(*Subhâneke*) Seni tenzih ederim, takdis ederim. (*Rabbe'l-arşı'l-azîm*) Sen Arş-ı azîmin sahibisin. Veyahut Arş’ın sahibi azamet sahibi Rabbimsin.” diye Allah-u Teâlâ Hazretlerine böyle duayı tavsiye ediyor.

Bu duada Allah'ın varlığını, birliğini hatırlama var. *Halîm* olduğunu söylemek suretiyle kendimize hilimle muamele etmesini isteme durumu var. Yâ Rabbi, bize hilminle muamele et, yani böyle dua ederek, gazabınla muamele etme demiş oluyoruz.

Hakîm olduğunu hatırlamak var. Her türlü noksandan münezzehtir olduğunu zikretmek var ve Arş-ı azîmin sahibi olduğunu veyahut Arş'ın sahibi, azamet sahibi Allah olduğunu hatırlamak var. İnsan Allah-u Teâlâ Hazretlerini bu sıfatlarıyla bilirse, bunu ikrar ederse bu dua, burada bir şey istemedik diye bileceksiniz değil mi?

Mânasını söyledim. Allahtan bir şey istemedik, sadece “Yâ Rabbi, sen varsın, birsin, halîmsin, hakîmsin. Sen her türlü noksandan münezzehtir. Rabbu'l-arşı'l-azîmsin, Arş'ın sahibisin.” dedik. Hiçbir şey istemedik.

Peygamber SAS buyuruyor ki: “Bir kimse Allah-u Teâlâ Hazretlerinin medh u senâsıyla meşgul olur da bir şey istemezse, Allah ona isteyeceğinden âlâsını verir.” İnsan belki ne isteyeceğini bilemez; “Ben bilmem yâ Rabbi, sen daha iyi bilirsin, ben razıyım senin verdiğine ne istersen lütfunla, kereminle ver.” demiş oluyor. Sadece onun güzel sıfatlarını zikretmiş oluyor.

Lâ ilâhe illa'llah deyince, biz bütün öteki dinlerin hepsinden sıyrılıp yükseliyoruz.

(*Lâ ilâhe illâ ente*) “Senden gayrı ilâh yok yâ Rabbi! Biz öyle Yunanlılar’ın taptığı gibi yüzlerce, bir sürü puta tapmıyoruz. Hıristiyanların şaşırıldığı gibi Allah’ın peygamberini rab edinmemişiz. Yahudiler gibi işi çığırından çıkarmamışız. Senin gazabına uğramış değiliz. Senin varlığını, birliğini kabul ediyoruz.”

“Sen azamet sahibisin, hilim, hikmet sahibisin, Arş’ın sahibisin. Her türlü noksandan münezzehsin!” diyoruz.

Bu bilgi, bu şuur bizi çok hayırlara erdiriyor.

Rabbimiz imanımızı kavî eylesin... Ma’rifetullaha cümlemizi nâil eylesin... Ârif-i hakikî olmayı, sevdiği kul olmayı nasib eylesin... Cemâliyle müşerref eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

06. 12. 1987 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

